

Essays on the Law and Economics of Intellectual Property

M.Sc (Econ) Xavier Carpentierin kansantaloustieteen aineeseen kuuluva väitöskirja "Essays on the Law and Economics of Intellectual Property" tarkastettiin Helsingin kauppakorkeakoulussa 6.11.2006. Vastaväittäjänä toimi dosentti (TuKKK), VTT Tuomas Takalo (Suomen Pankki) ja kustoksena professori Pekka Ilmakunnas.

Viime vuosina immateriaalioikeudet (IO) ovat saaneet paljon huomiota: kun ne aiemmin olivat patenttiosastojen ja asianajotoimistojen juristien kiinnostuksen kohde, kiinnostavat ne nykyisin paljon myös ylintä johtoa. Tänä päivänä puutteellinen IO-strategia voi maksaa suurel- le yritykselle satoja miljoonia euroja, kun taas hyvä strategia voi tuoda yritykselle saman suuruusluokan verran voittoa. Ehkäpä tämän suuntauksen seurauksena myös akateeminen immateriaalioikeuksia käsittelevä tutkimus on kehit-

tynyt ja monipuolistunut huomattavasti. IO:lla on vaikutuksensa yritysten kannattavuuteen, minkä lisäksi niiden keskeinen rooli innovaatioiden synnyttämisessä ja diffuusiossa on stimuloinut taloustieteilijöiden mielenkiintoa.

Yksi akateeminen lähestymistapa pitää tärkeänä erityisten lakisäädösten tarkkaa analysointia taloudellisia konsepteja hyödyntäen, jotta pystytään paremmin selvittämään IO-arvon lähteet, ymmärtämään paremmin IO-strategiaa ja luomaan parempia lainsäädäntöjä. Carpentierin väitös edistää tätä tutkimuslinjaa. Hänen väitöskirjassaan kehittämiensä mallien analyysi valaisee päivänpolttavia aiheita, kuten kumulaatiivista ja täydentävää innovaatiota, tietokoneohjelmistopatentteja, kauppasalaisuuksien väärinkäytöstä seuraavia rangaistuksia tai patenttihakia, ja antaa panoksensa akateemiseen kirjallisuuteen ja IO:n johtamiseen ja yleisiin periaatteisiin. ■

Lisätietoja: xavier.carpentier@nokia.com. Väitöskirja on saatavissa elektronisessa tietokannassa <http://helecon3.hkkk.fi/diss/>.

Luonto liiketoiminnassa ja ekologia elämäntavassa: Kertomuksia muutoksen mahdollisuuksista ja mahdottomuuksista

KTL Sinikka Pesosen organisaatiot ja johtaminen -alaa kuuluva väitöskirja "Luonto liiketoiminnassa ja ekologia elämäntavassa: Kertomuksia muutoksen mahdollisuuksista ja mahdottomuuksista" tarkastettiin Helsingin kauppakorkeakoulussa 20.10.2006. Vastaväittäjänä toimi professori Arja Ropo Tampereen yliopistosta ja kustoksena professori Kari Lilja Helsingin kauppakorkeakoulusta.

Ympäristöjohtamisen ja vihreän kulutuksen tutkimuksissa on todettu muutoksien tarpeellisuus luonnon käsitteellistämässä. Aikaisempi tutkimus on osoittanut, että organisaatio- ja johtamistutkimus ei ole kyennyt ottamaan huomioon ympäristökysymysten asettamia haasteita, ja todennut uusien käsitteellistysten tarpeellisuuden organisaatioteoriassa. Tutkimus on todettu tiedonintresseiltään tekniseksi ja kontrolliin tähtääväksi, eikä pelkästään ympäristökysymysten sisällyttämisen johtamisen ja vihreän kulutuksen tutkimuksen perinteiseen agendaan ole nähty olevan riittävää. Yrityksissä käyttöönotettujen ympäristöjohtamisen käytäntöjen on todettu

pääosin tukevan toiminnan jatkumista 'business as usual' -periaatteella ilman olennaisia luonnonympäristöä hyödyttäviä muutoksia.

Sinikka Pesosen tutkimus pyrkii osaltaan vastaamaan aikaisemman tutkimuksen peräänkuuluttamaan radikaalien käsitteellisten muutosten tarpeeseen. Pesonen tarkastelee väitöskirjassaan muutoksen tematiikkaa yhtäältä luonnon käsitteellistämässä sekä toisaalta elämäntapaan liittyvänä identiteetin muutosprosessina. Ensimmäinen temaattinen kokonaisuus käsittelee sitä, miten ympäristökysymysten tuomat muutoshasteet on kohdattu organisaatio-, johtamis- sekä kulutustutkimuksissa ja pohtii luonnon käsitteellistystä koskevan diskursiivisen muutoksen mahdollisuuksia tässä kontekstissa. Toinen temaattinen kokonaisuus muodostuu muutoksen mahdollisuuksien analysoinnista yksilö-, yhteisö- ja kulttuurisen tason ilmiöinä. Tämä tarkastelu nojaa ekoyhteisöistä kerättyyn empiiriseen aineistoon. Ekoyhteisöt ovat organisaatioita, joissa luonnon käsitteellistystä koskevia muutoksia on aktiivisesti pyritty aikaansaamaan. Tällaisissa organisaatioissa mahdollistuvien muutosprosessien analysointi lisää ymmärrystämme myös yritysorganisaatioissa tapahtuvista muutosprosesseista.

Väitöskirjan keskeinen teoreettinen kontributio on tarinoiden merkityksen tuominen myös ympäristöjohtamisen tutkimuksen alalle. Tutkimuksen keskeisenä tuloksena voidaan pitää havaintoa, että uudet käsitteellistykset vaativat muutoksia kertomusten tasolla. Kun luontoa pyritään 'tietämään' ja ymmärtämään tarinallisesti, tulevat tietämisen piiriin mukaan 'objektiivisen tiedon' lisäksi tunteet, moraalit, konteksti sekä toimijat ja tietämisestä tulee kokonaisvaltaisempaa. Luontosuhde käsitteellistyy vähemmän rationaaliseksi ja enemmän sosiaalisiin ja kulttuurisiin käytäntöihin liittyväksi toiminnaksi. 'Ekoelämä'-marginaalin tarkastelu tuo

esiin ilon ja ahdistuksen tarinoiden samanaikaisuuden ja limittäytyneisyyden. Toisaalta, suhteessa "kulutuselämä"-keskukseen, marginaalin tarkastelu nostaa esiin yhteisöllisten ilon tarinoiden merkityksen muutoksien mahdollistajina. Yritys- ja julkisyhteisöllisissä organisaatioissa luontoon liittyvät ilon tarinat ovat harvinaisia luonnon ja ympäristön näyttäytyessä useimmiten ongelmien yhteydessä. ■

Lisätietoja: sinikka.pesonen@hse.fi

Väitöskirja on saatavissa elektronisesta tietokannasta osoitteessa <http://helecon3.hkkk.fi/diss/>.